

Platform voor
Duurzame
Financiering

Werklandschappen
van de Toekomst

Adaptatie
Atelier

Werkessie Financiële instrumenten klimaatadaptieve bedrijventerreinen

11 juni 2024 (Utrecht)

Agenda

- ❖ Welkom, opening en introductie
- ❖ Elf instrumenten / pitches
- ❖ [parallel] Carrousel
- ❖ Potentieel aangeven (stickeren)
- ❖ PAUZE
- ❖ [plenair] Conclusies en vervolgstappen
- ❖ Afsluiting en borrel

Welkom

Adaptatie Atelier

Welkom

Platform voor
Duurzame
Financiering

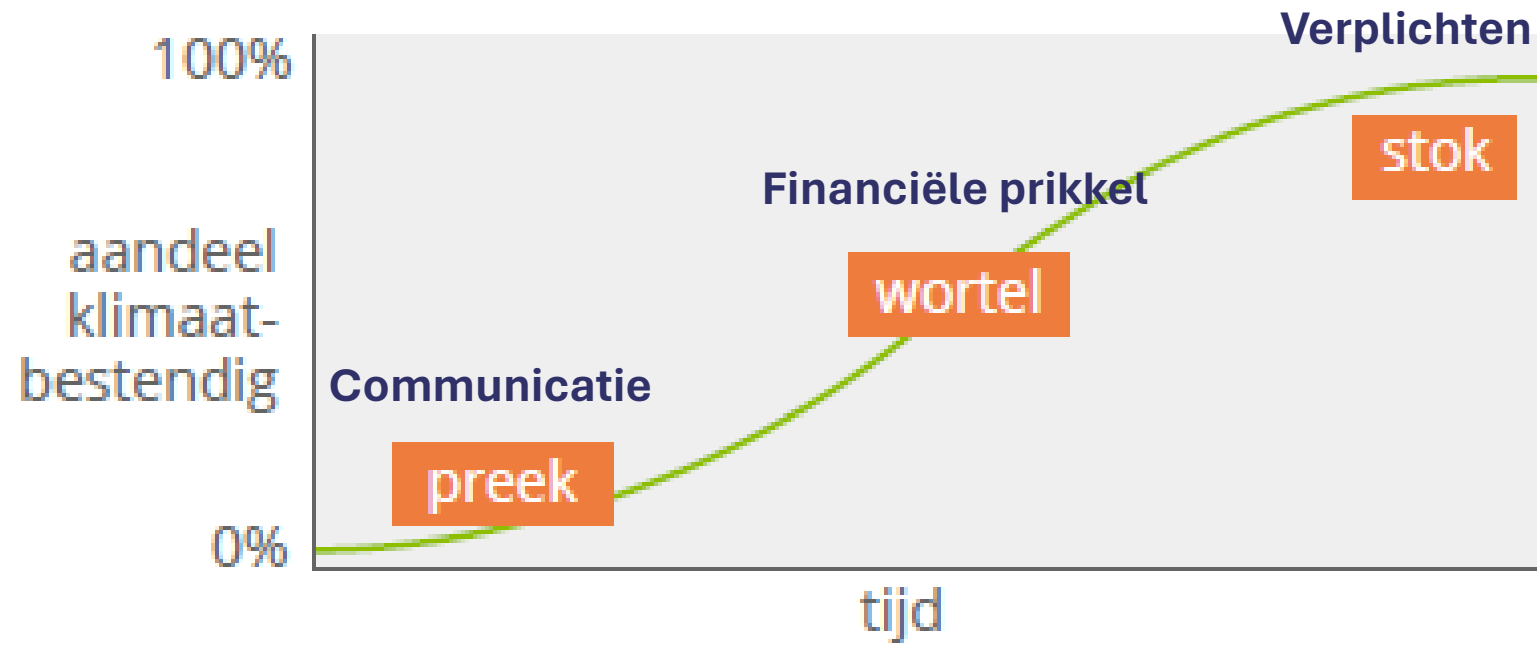

Welkom Werklandschappen van de Toekomst

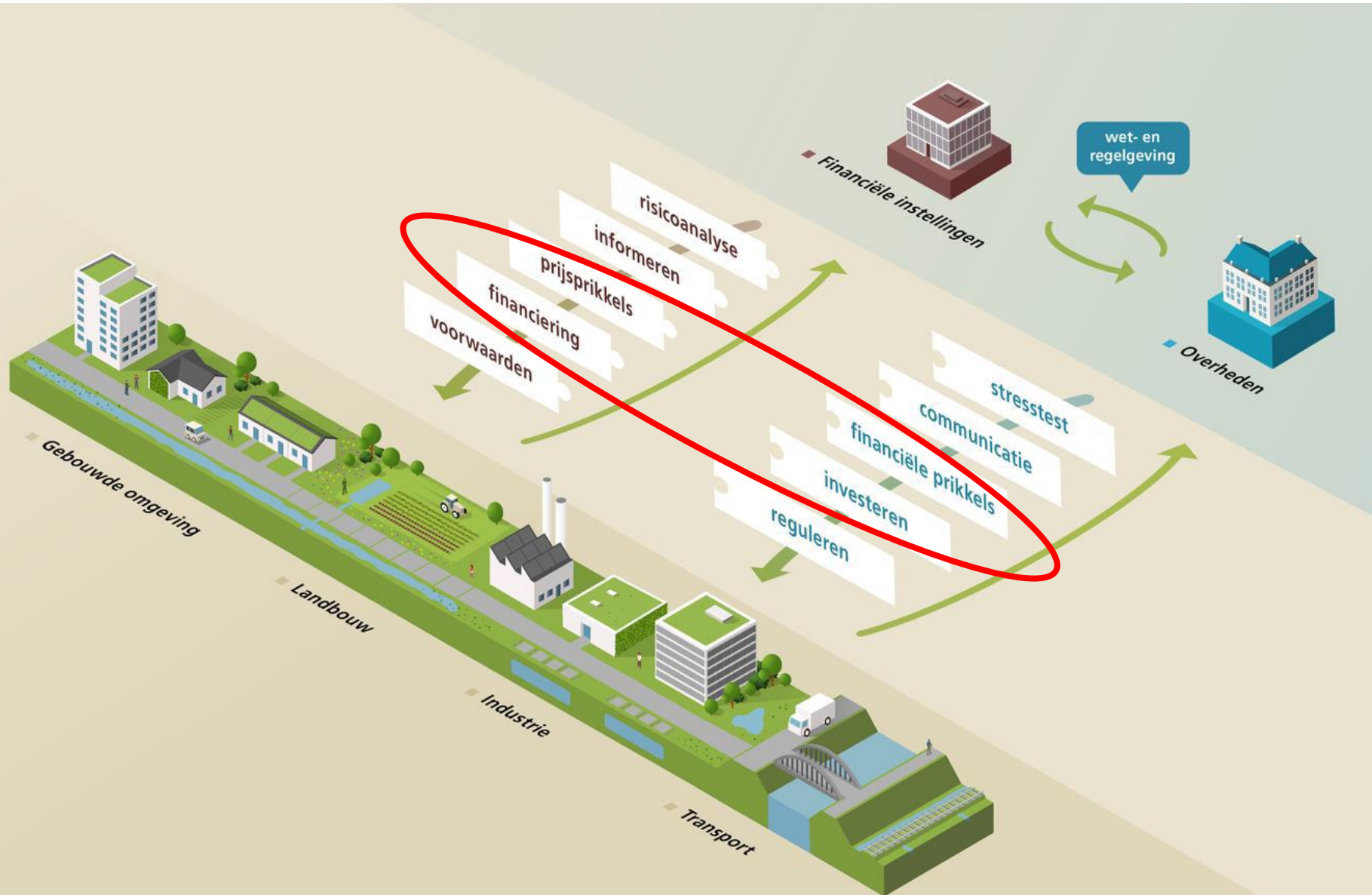
Introductie - Ondernemers faciliteren

Financiële prikkels en instrumenten

Bron: *Beleidsmixer*, 2021

Introductie – Kansen voor samenwerking

Bron: *Klimaatadaptatie in een stroomversnelling*, PvDF Werkgroep Klimaatadaptatie, 2023

Introductie - Beleidsmixer stappen

Stap 1. Doelen & opgaven

Verduidelijk je doelen voor klimaatadaptatie

- ▶ Probleem analyseren
- ▶ Beleidsdoelen afwegen
- ▶ Participatie

"Zonder doelen werkt het niet"

Stap 2. Maatregelen & stakeholders

Duid de gewenste **fysieke maatregelen** en de belangrijkste **stakeholders**

- ▶ Effectiviteit van maatregelen
- ▶ Stakeholders
- ▶ Meekoppelen
- ▶ Brede baten van groen

"Klimaatadaptatie is niet mogelijk zonder privaat terrein"

Stap 3. Instrumentenmix

Bepaal je **instrumentenmix** om klimaatadaptatie te stimuleren op privaat terrein

- ▶ Communicatie
- ▶ Financiële prikkels
- ▶ Juridisch verplichten

"Brede mix van instrumenten is nodig"

Stap 4. Financiële prikkels

Werk je **financiële prikkels** uit

- ▶ In natura
- ▶ Subsidie
- ▶ Groene leges
- ▶ Duurzame rioolheffing

"Mix van private en publieke bijdragen is nodig: financiële prikkels"

Telstraad

Alliantie Financiële Prikkels

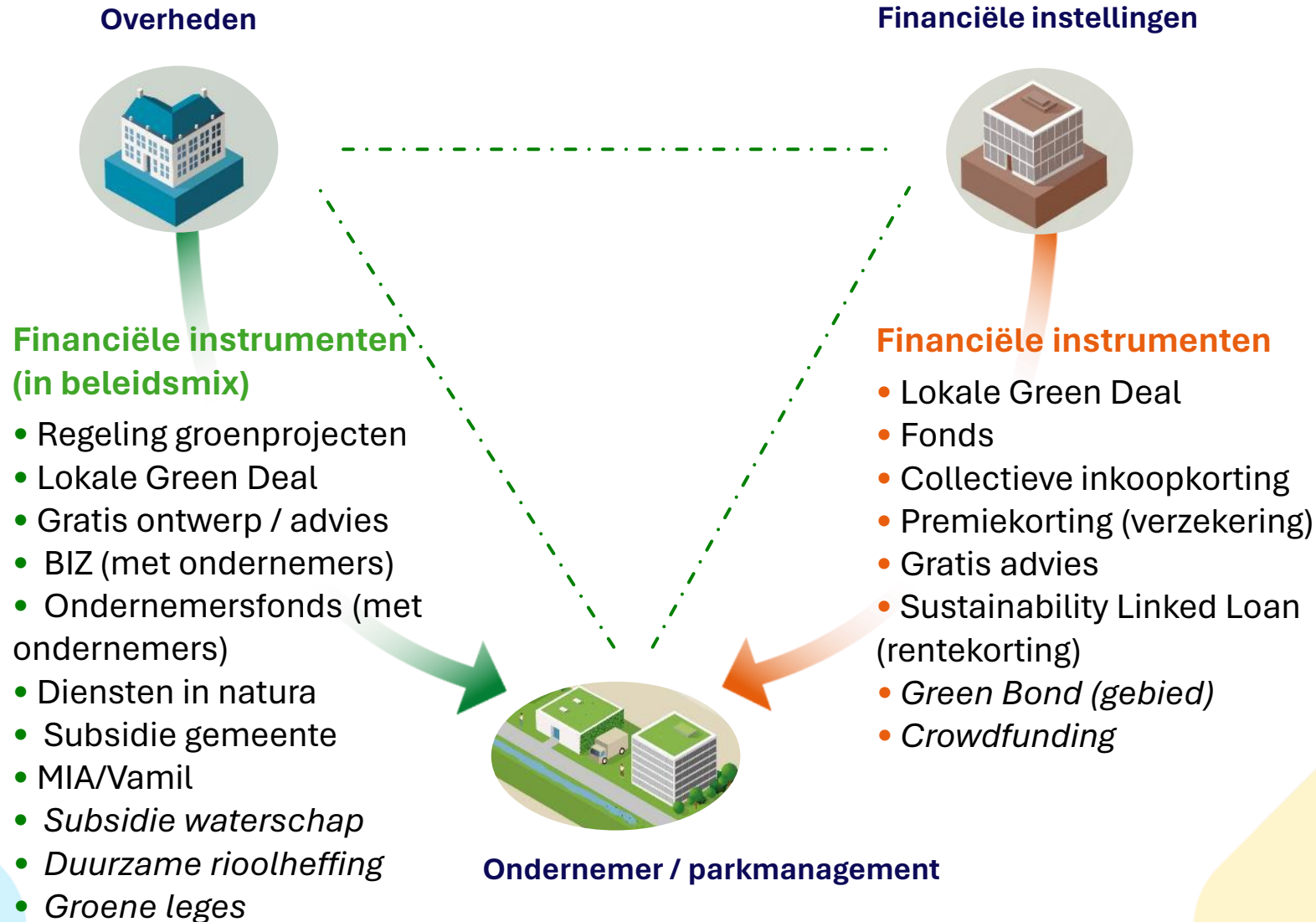
nextgreen

STROOM en JONDERSTROOM

Bron: *Beleidsmixer*, 2021

Financiering stapelen: PP Financiële instrumenten mix

Ondernemers faciliteren

Financiële instrumenten

Meer weten?

Toolbox [Financiering klimaatadaptatie](#) (Min BZK/RVO)

Fondsen

Subsidies

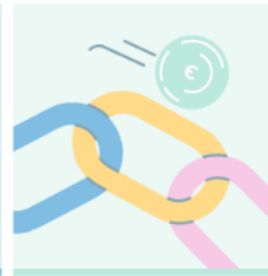
Leningen

Belastingvoordeel

Constructies

Meekoppelen in de tijd

Meekoppelen met ander beleid

Carrousel (1,5 uur)

11 financiële instrumenten / pitchers bij een flip-over in de ruimte (volgorde met de klok mee)

- ❖ Loop in eigen tempo langs de instrumenten '**law of the two feet**'
- ❖ Breng je vragen, suggesties, tips en inzichten in bij ieder instrument [post-its]

Vorbereiding (zometeen in Toelichting Instrumenten)

- ❖ Per instrument tips en inzichten op een **post-it** (+ naam + instrument) om straks uit te delen
  - ❖ Beantwoord per instrument **twee vragen** tijdens de toelichting
- b. Geschiktheid** voor klimaatadaptief en biodivers maken van bestaande bedrijventerreinen?
- c. Wat is er nodig om toepassing te bevorderen of te verbeteren?**

Tot slot:

- ❖ Verdeel 5 stickers onder de **meest veelbelovende instrumenten**
- ❖ De Flip-overs zijn de basis voor het verslag - we koppelen **niet** terug per instrument

Pitches

1. **Regeling Groenprojecten** [Rijk / Bank] – **RVO**, Maurice Vijfvinkel en **ING**, Jan van der Doelen
2. **Lokale Green Deal** [Bank, gemeente] – Gemeente **Utrecht**, Jeanet Hekhuis
3. **‘Gratis’ ontwerp** [Gemeente] – **Greendustry**, Gert Jan Hubers en Nico Sickler
4. **BIZ** (Bedrijfs Investerings Zone) [Gemeente / parkmanagement] – Gemeente **Haarlem**, Ruud Meijer
5. **Ondernemersfonds** – **Ondernemersfonds Utrecht**, Edo Wiersema
6. **Fonds** – **SVn**, Thomas Dekker
7. **Collectieve inkoopkorting en aanjaagrol** [Gemeente, bank, verzekeraar] – Voor groene daken, **Interpolis**, Emy de Kock
8. **Diensten/ producten in natura** – Tegelophaalservice en geveltuin ondersteuning in **Amsterdam**, Ralph Stuiver, Bureau Binnentuinen
9. **Subsidie geld/ voucher** [Gemeente] – Gemeente **Enschede**, Rik Meijer
10. **MIA/Vamil regeling** [Rijk] – **RVO**, Monique Jonker-Bronkhorst
11. **Sustainability Linked Loans** (SLL) / Green en Blue Corporate Bonds [Bank] – **Rabobank**, Bouke de Vries

Pitch ING/RVO Regeling Groenprojecten

Maurice Vijfvinkel RVO Adviseur Groen Ondernemen en Financier
Jan van der Doelen, Sector Banker ING

Financiële instrumenten klimaatadaptatie investeringen

Regeling groenprojecten

Doel: Financieren van innovatieve, risicovolle projecten met bovenwettelijke positieve milieueffecten (via lening groenbank).

Wat komt in aanmerking: De vaste activa en de werkzaamheden om vaste activa te plaatsen

Klimaatadaptatie:

- 7.1 Retentiegebied
- 7.2 Gebouw- en terrein gebonden waterberging (stedelijk gebied)
- 7.3 Innovatieve koeling van gebouwen
- 7.4 Vegetatiedaken
- 7.5 Verhogen grondwater in veenweidegebieden

In de groenregeling zijn de volgende zaken opgenomen:

Indirect:

- Biologische landbouw / voedselbossen / zilte teelt / insectenkweeksystemen
- Duurzame bouw (niet gericht op adaptatie, maar meer op vermindering CO2 uitstoot)
- Circulaire Economie (niet gericht op adaptatie, maar gericht op minder grondstoffenverbruik)
- Duurzame energie (idem – meer gericht op zelfvoorzienend zijn/worden)
- Instandhouding natuurlandschap

Adaptatie vooralsnog met name gericht op water, maar energie onafhankelijkheid is ook belangrijk.

(ING) Groenbank

- Een **eigen banklicentie** (100% dochter van ING)
- Financier van **duurzame investeringen** met een groenverklaring.
- Particuliere spaarders realiseren een **belastingvoordeel**

Voordelen van de Groenlening:

- **Rentekorting**
- **Kosteloos aanvraagproces**
- **Valt onder EU taxonomy**
- **Subsidievoordelen**

Kenmerken groenfinanciering:

- Certificering project via RVO door afgifte “groenverklaring”
- Vanaf € 25.000,-
- Vast rentepercentage
- Looptijd maximaal 10 jaar

Biologische landbouw

Duurzame bouw

Duurzame energie

Circulaire economie

Voor groenfinanciering is het subsidie-equivalent van belang

2. Lokale Green Deal

Gemeente **Utrecht**, Jeanet Hekhuis

3. 'Gratis' ontwerp

Greendustry, Gert Jan Hubers en Nico Sickler

<https://greendustry.nl/>

Video: <https://greendustry.nl/werkwijze/>

4. BIZ - Bedrijfs Investerings Zone

Gemeente **Haarlem**, Ruud Meijer

5. Ondernemersfonds

Ondernemersfonds Utrecht, Edo Wiersema

<https://ondernemersfondsutrecht.nl/>

<https://jaarverslag.ondernemersfondsutrecht.nl/>

6. Fonds

SVn, Thomas Dekker

Duurzaam ondernemen met een groen dak

Minder grijs, meer groen

Interpolis. Glashelder

Een groen dak vangt veel water op en ontlast het riool.

De kans op extreem weer is de afgelopen 5 jaar verdubbeld. Druk op riolen en daken neemt hierdoor toe.

Een groen dak heeft veel voordelen voor het milieu:

Verbetering van de biodiversiteit, bijdragen aan regionaal ecologisch netwerk

Positieve bijdrage op de luchtkwaliteit: afvang tot 200 gram fijnstof per m²

Tot 2°C koeler in de directe omgeving

Vermindering van de CO₂-uitstoot

8. Diensten/ producten in natura

Tegelophaalservice en geveltuin ondersteuning in **Amsterdam**, Ralph Stuiver, Bureau Binnentuinen

9. Subsidie geld/ voucher

Gemeente **Enschede**, Rik Meijer

MIA: belastingvoordeel
ca 10% van investering

Vamil: rente en
liquiditeitsvoordeel
ca 3% van investering

Budget 2024: 217
miljoen

Voorwaarden:

- ✓ Voor ondernemers
- ✓ Ondernemer is belastingplichtig in NL
- ✓ Investering staat op de Milieulijst
- ✓ Melden binnen drie maanden na investeringsverplichting
- ✓ Investering minimaal 2.500 euro
- ✓ Investeringsaanpak in de aanpassing van het eigen bedrijfsterrein

11. Sustainability Linked Loans

En 'Green en Blue Corporate Bonds' – **Rabobank**, Bouke de Vries

Veelbelovend?

Plak een of meer stickers bij de naam van het instrument dat jij het meest veelbelovend vindt.

“Welke instrumenten zijn het meest veelbelovend voor het klimaatadaptief en biodivers maken van bestaande bedrijventerreinen?”

PAUZE

Conclusies

- ❖ Welke opmerkelijke / nieuwe inzichten heb je opgedaan?
- ❖ Welke stappen en/of combinatie van instrumenten zie je veel heil in?

Vervolgacties

Werklandschappen
van de Toekomst

The text is arranged in two lines. The first line, 'Werklandschappen', is in a larger, bold, blue font. The second line, 'van de Toekomst', is in a smaller, regular, blue font.

Reserve

Adaptatie Atelier

Werkgroep Bedrijventerreinen – onze reis

Doel: (1) handreiking maken (toepassing beleidsmixer), en (2) voorbeelden analyseren

Bijeenkomsten WG Bedrijventerreinen

- ❖ Verkennen bestaande ontwikkelingen (rapporten, factsheets en handreikingen, feb 2023)
- ❖ Verkennen toepasbaarheid beleidsmixer en stakeholdermapping (maart 2023, Wienerberger)
- ❖ Stap 1 – Doelen en opgaven (mei 2023)
- ❖ Stap 2 – Stakeholders en maatregelen (sept 2023)
- ❖ Ervaringen stap 1 en 2; Stap 3 – Verkennen instrumentenmix (30 nov 2023)
- ❖ **Stap 3 – Ontwikkelen instrumenten(mix): preek – wortel – stok (21 maart 2024)**
- ❖ **Stap 4 – Financiële prikkels (21 maart 2024)**
- ❖ Financiële instrumenten verdieping, ism Werklandschappen vd Toekomst (11 juni 2024)
- ❖ Handreiking concept = Beleidsmixer voor bedrijventerreinen (aug/sept 2024)